

Program med riktlinjer för
uppföljning och insyn av
verksamheter som bedrivs
av privata utförare
2016 – 2019

Antaget av kommunfullmäktige
2016-09-26

**SÖDER
HAMN!**

Program för uppföljning och insyn av verksamheter som bedrivs av privata utförare 2016-2019

Bakgrund

Kommunen får enligt kommunallagen lämna över verksamhet till privata utförare. Kommunen är fortfarande ansvarig gentemot medborgarna för sådana verksamheter på samma sätt som för verksamhet som bedrivs i egen regi.

Ändring i kommunallagen

Genom en ändring i kommunallagen (KL 3:19b) ska kommunfullmäktige för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för sådana kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare.

Enligt lagen ska kommunen se till att när avtal sluts med privat utförare så ska kommunen genom avtalet tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnas över. Likaså ska kommunen kontrollera och följa upp den verksamhet som genom avtal lämnats över till privat verksamhet.

Sammantaget innebär lagändringen att kommunerna:

- Ska kontrollera och följa upp verksamhet som genom avtal drivs av en privat utförare och detta arbete ska vara strategiskt och systematiskt,
- ska genom avtal tillförsäkra information som gör det möjligt för allmänheten att få insyn i den överlämnade verksamheten,
- ska se till att kommunala företag ger allmänheten insyn i verksamhet som de överlämnar till privata utförare,
- ska i kommunfullmäktige besluta om ett program för varje mandatperiod med generella mål och riktlinjer när verksamheter bedrivs av privata utförare,
- har en generell informationsskyldighet när enskilda personer kan välja mellan olika utförare.

Syftet med att fullmäktige ska lägga fast ett program är att lyfta frågorna om uppföljning och insyn till en politisk strategisk nivå för att där lägga fast grundkrav och omfattning, struktur och ansvar samt krav på återkoppling till brukare och allmänhet.

Kravet på program gäller specifikt när verksamheter upphandlas, men gäller också för den egna verksamheten, särskilt om den agerar i konkurrens med privata utförare.

Programmet ska gälla alla de verksamheter som kommuner, landsting och regioner upphandlar, det vill säga inom alla verksamhetsområden, vård och omsorg, kultur och fritid, hälso- och sjukvård, gator och parker, fastighetsförvaltning, kommunikationer och annan infrastruktur.

Definition av privat utförare och omfattning

Programmet omfattar verksamheter som tydligt riktar sig till och rör invånarna.

Privata utförare definieras i lagen (KL 3:18c) som en juridisk person eller enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. En juridisk person är ett aktiebolag, handelsbolag, ekonomisk eller ideell förening eller stiftelse. Även idéburna organisationer och kooperativa föreningar kan vara privata utförare.

Med privat utförare avses inte ett hel- eller delägt kommunalt bolag. Inte heller avses stiftelse som kommunen ensam eller tillsammans med någon annan bildat eller förening där kommunen bestämmer tillsammans med någon annan.

Programmet gäller inte fristående förskolor och skolor eftersom de är egna huvudmän för verksamheten och alltså inte är upphandlad verksamhet utan reglerad genom tillståndsgivning.

Ansvar överlämnas till den privata utföraren efter genomförd offentlig upphandling inklusive tecknat avtal. Framst gäller då Lagen om offentlig upphandling LOU, Lagen om upphandling inom områdena vatten, energi och transporter, LUF, eller ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem, LOV.

Riktlinjerna omfattar förutom kommunen även Faxeholmen AB och Söderhamn Nära AB

Nämndernas och bolagens ansvar

Nämnderna och bolagen ska var och en inom sitt ansvarsområde se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Varje nämnd och bolag ansvarar för uppföljning och kontroll inom sitt ansvarsområde och svarar för att detta regleras i de avtal och uppdragsbeskrivningar som träffas med privata utförare.

Riktlinjer för Söderhamns kommun, Faxeholmen och Söderhamn Nära

Uppföljningsplan

Varje nämnd och bolag ska utifrån dessa riktlinjer utarbeta en uppföljningsplan för när och på vilket sätt avtal och verksamhet ska följas upp. Planen ska utarbetas inom ett halvår efter att kommunfullmäktige fattat beslut om riktlinjerna och ska redovisas till kommunfullmäktige en gång per mandatperiod i november månad, året efter att riktlinjerna är fastställda.

Nämnderna och bolagen ska i årligt uppföljningsbeslut med utgångspunkt från planen följa upp och kontrollera varje enskild verksamhet som bedrivs av privata aktörer. Avvikelse ska tillsammans med redogörelse för åtgärdsplan rapporteras till kommunstyrelsen i november månad varje år.

Uppföljningsbeslutet ska bland annat innefatta:

Graden av måluppfyllelse

Utvärdering av levererad tjänst

Efterlevande av uppdragsbeskrivningar.

Uppföljningsplanen ska innehålla:

Var det operativa ansvaret för uppföljningen ligger

Formerna och tidsplan för uppföljning, exempelvis planerade besök, oanmälda besök, ekonomisk status etc.

Formerna för återkoppling av resultat till nämnd, styrelse, utförare och allmänhet.

Åtaganden kopplade mot kommunens fokusområden;

- Jämlikhet
- Infrastruktur
- Attraktiva boenden
- Näringsliv
- Attraktiv arbetsgivare

Avtal

Avtal ska utformas så att verksamheten hos de privata utförarna kvalitetsmässigt bedrivs i enlighet med kommunens krav vilka ska vara relevanta, tydliga och uppföljningsbara.

Det ska också framgå hur samverkan mellan beställaren och utföraren ska genomföras och hur brister i verksamheten ska hanteras. Kommunens möjligheter att besluta om sanktioner eller att häva ett avtal ska regleras i avtalet.

Kontroll- och uppföljning av verksamhet som bedrivs av privata utförare ska utformas på liknande sätt som för motsvarande verksamhet som bedrivs i egen regi.

I avtalen ska krav ställas på att utföraren ska medverka vid uppföljningen exempelvis genom att lämna statistik och verksamhetsmått eller delta vid brukarenkäter mm. Utföraren ska också åläggas att, i förekommande fall, lämna nödvändiga statistikuppgifter till nationella register.

Utförare ska på initiativ av nämnd/bolag vid personligt möte ta del av kommunens styr- och ledningsfilosofi inklusive syftena med de av kommunfullmäktiges beslutade fokusområden. Så ska ske både initialt och vid uppdateringar löpande.

Nämnderna och bolagen ska också tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till utföraren.

Kraven på insyn och möjligheterna till uppföljning ska tas med i förfrågningsunderlag och regleras i avtal om utförande av kommunal verksamhet.

Avgränsning

De krav som ställs i riktlinjerna kan endast påverka förfrågningsunderlag och avtal som ligger framåt i tiden. Arbetet med uppföljning och insyn kommer således att successivt införas efter hand som nya avtal träffas med privata utförare.

Allmänheten ges inte rätt att direkt få ut handlingar av utföraren utan det är endast kommunen som kan begära ut uppgifter. De uppgifter som kommunen erhållit blir allmänna handlingar i kommunen.

Giltighetstid

Dessa riktlinjer gäller från det att kommunfullmäktige fattat beslut och senast till den 30 april 2020. Efter att kommunfullmäktige i september 2019 beslutat om ny mål- och resursplan för 2020-2024 ska kommunens program för uppföljning och insyn i verksamheter som bedrivs av privata utförare revideras och förslag till beslut ska behandlas av kommunfullmäktige senast i april 2020.